

Φίλιππος Μανδηλαράς

Ο Μεγάλος Ίσκιος

Η ιστορία του τσιγγάνιμου λαού
σαν παραμύθι

Συλλογή
περιστέρια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ο ευτυχισμένος βασιλιάς και οι Τσιγγάνοι	11
Οι μάγοι από την Ανατολή	26
Ο Ανδρόνικος και το φυλαχτό των Τσιγγάνων	37
Ο Τσιγγάνος δούκας και ο Ιταλός κόμης	53
Η όμορφη Τσιγγάνα και ο βασιλιάς.	69
Ο ιππότης και οι Τσιγγάνοι ληστές	84
Ένα τραγούδι για τον Μανουέλ.	100
Ο μαέστρος και ο Τσιγγάνος βιολιστής.	111
Η απόφαση της Σουένιας	129
Το φάντασμα του αρκουδιάρη.	147
Η Ρόζα και το μολυντήριο	160
Οι Τσιγγάνοι και τα κοτσύφια	171
Χρονολόγιο	189
Ελάχιστα λόγια για το βιβλίο	211

Ο ευτυχισμένος βασιλιάς και οι Τσιγγάνοι

ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ ζούσε στην Περσία ένας βασιλιάς που του άρεσαν οι πόλεμοι και οι κατακτήσεις και δεν αγαπούσε καθόλου μα καθόλου τους υπηκόους του. Όσοι δεν πολεμούσαν μαζί του δούλευαν όλη την ημέρα σκληρά στις πόλεις και στα χωράφια, ενώ το βράδυ ήταν υποχρεωμένοι να κοιμούνται νωρίς, για να έχουν δυνάμεις να δουλέψουν την επομένη. Γι' αυτό τον λόγο ο βασιλιάς είχε απαγορεύσει τον χορό και τα τραγούδια κι όσοι τολμούσαν να παραβούν τη διαταγή αυτή τιμωρούνταν αυστηρά.

Με τον καιρό ο βασιλιάς έγινε τόσο πλούσιος από τις πολλές κατακτήσεις, που έχτισε ένα παλάτι με τοίχους από αστραφτερά ζαφείρια και ρουμπίνια, τεράστιους κρεμαστούς κήπους με δέντρα και λουλούδια εξωτικά κι ένα ψηλό τείχος που το κάλυψε με πυκνή πρασινάδα, για να μη βλέπει ο μοναχογιός του, το βασιλόπουλο, τη «δυστυχία» του κόσμου, όπως ονόμαζε ο βασιλιάς τον Μεγάλο Ίσκιο.

Το βασιλόπουλο ζούσε στο παλάτι ευτυχισμένο, δίχως έγνοιες. Το πρωί, όταν ξυπνούσε, άκουγε εξω-

τικά πουλιά να κελαηδούν στους κήπους με τα ψηλά δέντρα, μύριζε το άρωμα των πιο όμορφων λουλουδιών του κόσμου, έβλεπε τα ζώα να παίζουν και να κυνηγιούνται ανέμελα δίπλα στις χρυσές κρήνες κι ένιωθε μια απέραντη ευτυχία. Ύστερα γυρνούσε στον γάτο του, που κοιμόταν στα πόδια του κρεβατιού, κι άρχισε το παιχνίδι μέχρι την ώρα που ερχόταν ο σοφός δάσκαλος να του διδάξει γραμματική, φιλοσοφία και την τέχνη της εξουσίας. Ο σοφός δάσκαλος ήταν ο μόνος που είχε το δικαίωμα να μιλάει στο βασιλόπουλο, καθώς ο πατέρας του, που έλειπε συνεχώς σε πολέμους, είχε απαγορεύσει στους υπηρέτες να του μιλούν. Τους είχε διατάξει να είναι όλοι πρόθυμοι, χαρούμενοι και γελαστοί μαζί του, να εκτελούν όλες τις επιθυμίες του και να προσέχουν να μη μένει ποτέ μόνος του στον κήπο με τα πουλιά και τα έντομα, που θα μπορούσαν να του μιλήσουν για τη «δυστυχία» του κόσμου. Ήθελε, βλέπετε, να γνωρίζει ο γιος του μόνο την ευτυχία, την ομορφιά και την αλήθεια που του δίδασκε ο σοφός δάσκαλος. Έτσι, το βασιλόπουλο ζούσε απομονωμένο, χωρίς φίλους να μιλά και να παίζει. Ο μόνος που μάθαινε τα μυστικά του ήταν ο γάτος του, ο Φιρούζ.

Ένα πρωί το βασιλόπουλο δε βρήκε τον Φιρούζ να κοιμάται στα πόδια του κρεβατιού του. Έψαξε στην αρχή στο δωμάτιο, βγήκε μετά στους σιωπηλούς διαδρόμους, αλλά ο γάτος είχε γίνει άφαντος. Κάποια στιγμή άκουσε βαθιά, στα υπόγεια του παλατιού, κάτι που

δεν είχε ξανακούσει. Μισάνοιξε τότε μια πόρτα και είδε μια πανέμορφη κοπέλα να κλαίει.

«Τι έχεις;» τη ρώτησε απορημένο το βασιλόπουλο.

Η κοπέλα, που ήταν η πριγκίπισσα Μανού, κατάλαβε πως είχε μπροστά της το βασιλόπουλο και θυμήθηκε πως απαγορευόταν να κλαίει στο παλάτι. Δεν μπορούσε όμως να συγκρατήσει τα δάκρυά της:

«Μόλις έμαθα πως ο αδελφός μου σκοτώθηκε στον πόλεμο και κλαίω» είπε.

Το βασιλόπουλο τα έχασε. Κανείς δεν του είχε πει πως οι άνθρωποι σκοτώνονται στον πόλεμο. Αυτός νόμιζε πως ο πόλεμος ήταν μόνο η χαρά της μάχης και η δόξα της επιστροφής.

«Και γιατί κλαις;» τη ρώτησε.

«Κλαίω γιατί είμαι πολύ λυπημένη που δε θα τον ξαναδώ».

Τότε το βασιλόπουλο κατάλαβε τι είναι η λύπη. Πήρε στην αγκαλιά του την όμορφη πριγκίπισσα και είπε:

«Όταν γίνω βασιλιάς, θα απαγορεύσω τους πολέμους. Έτσι, κανείς δε θα σκοτώνεται και κανείς δε θα λυπάται».

Τα μάτια της πριγκίπισσας έλαμψαν από χαρά:

«Μακάρι να το κάνεις, βασιλιά μου! Τότε όλοι θα είμαστε χαρούμενοι κι όλη τη μέρα θα χορεύουμε και θα τραγουδάμε».

«Τώρα όμως πρέπει να φύγω» είπε το βασιλόπουλο. «Ψάχνω τον γάτο μου, μήπως τον είδες;»

Η πριγκίπισσα Μανού δεν τον είχε δει κι έτσι το βασιλόπουλο έφυγε βιαστικό και προβληματισμένο. Εκείνη τη στιγμή μια μικρή ρυτίδα ξεπρόβαλε στο μέτωπό του.

Λίγο μετά το βασιλόπουλο ξεγλίστρησε από τους υπηρέτες και βρέθηκε μόνο του στον κήπο:

«Φιρούζ, Φιρούζ, πού είσαι, Φιρούζ;» φώναζε ανήσυχος.

Ένωθε πολύ λυπημένος που δεν τον έβρισκε και σκεφτόταν πως, αν δεν τον ξαναδεί, θα κλάψει σαν την πριγκίπισσα Μανού. Όταν όμως βρέθηκε κοντά στο τείχος του παλατιού, που το κάλυπτε ένας καταπράσινος κισσός, του φάνηκε πως είδε τον Φιρούζ να τρυπώνει μέσα στην πρασινάδα και να εξαφανίζεται. Μια και δυο, τρυπώνει και το βασιλόπουλο και σε λίγο βρίσκεται σ' έναν παράξενο τόπο: ήλιος εκτυφλωτικός του τύφλωνε τα μάτια, η σκόνη σηκωνόταν ψηλά ως τον ουρανό, η ζέστη κολλούσε αλύπητα στο απαλό του δέρμα, ήχοι δυνατοί και κοφτοί του πλήγωναν τ' αυτιά, ενώ μια δυσάρεστη μυρωδιά απλωνόταν παντού.

«Μα πού βρίσκομαι;» αναρωτήθηκε.

Άνοιξε διστακτικά τα μάτια του και τότε είδε μπροστά του έναν γέρο ξαπλωμένο στην άκρη ενός σκονισμένου δρόμου να τον κοιτά μ' ανοιχτό το στόμα. Από τα πλευρά του κρεμόταν ένας σκοτεινός ίσκιος που όμοιό του δεν είχε ξαναδεί. Ο γέρος ήταν ντυμένος με κουρέλια, βρόμικος, αδύνατος, το πρόσωπό του ήταν χαραγμένο από βαθιές ρυτίδες, τα μαλλιά του ήταν κι-

τρινα κι απεριποίητα, τα δόντια του λίγα, τα μάτια του σβησμένα.

«Από πού έρχεσαι έτσι καλοντυμένος και καθαρός, παλικάρι μου;» τον ρώτησε ο γέρος με αδύναμη φωνή.

«Έρχομαι από το παλάτι» είπε το βασιλόπουλο. «Είμαι ο Μπαράμι, ο γιος του βασιλιά».

«Και τι θέλεις από μας εσύ, ένας ευτυχισμένος;» εί-
πε ο γέρος.

«Δεν είμαι ευτυχισμένος» είπε ο Μπαράμι «γιατί έχω χάσει τον γάτο μου».

Ο γέρος χαμογέλασε και είπε:

«Όταν γίνεις βασιλιάς, θυμήσου κι εμάς τους υπη-
κόους σου. Όλη μας τη ζωή δουλεύουμε κάτω από τον
καυτό ήλιο. Κι όταν γεράσουμε και δεν έχουμε πια δυ-
νάμεις να δουλέψουμε, μας πετάνε στην άκρη του δρό-
μου».

Το βασιλόπουλο κοίταξε με έκπληξη γύρω του και
διαπίστωσε πως κανείς δε γελούσε, όλοι έμοιαζαν λυ-
πημένοι και δυστυχισμένοι μέσα στη σκόνη και στον
ήλιο κι όλοι είχαν έναν σκοτεινό ίσκιο που συνεχώς
τους ακολουθούσε, σαν να ήθελε να τους καταπιεί.

«Κάποτε ξέραμε πολλά τραγούδια και μουσικές κι
ήμασταν γελαστοί και χαρούμενοι» συνέχισε ο γέρος.
«Αλλά ο πατέρας σου, ο βασιλιάς Χαπούρ, μας απα-
γόρευσε να τραγουδάμε, επειδή τάχα χάναμε χρόνο
από τη δουλειά μας, και μας διέταξε να δουλεύουμε
από την ανατολή ως τη δύση του ήλιου, για να έχει
όπλα, τρόφιμα και λεφτά για τον στρατό του. Έτσι, ξε-

χάσαμε τα τραγούδια και τις μουσικές κι είμαστε πια θλιμμένοι και δυστυχημένοι. Κι ο ίσκιος που ακολουθεί τον καθένα μας βρήκε ευκαιρία να μεγαλώσει, να γίνει πιο σκοτεινός και, αν δε θυμηθούμε σύντομα τα τραγούδια μας, σε λίγο καιρό θα μας καταπιεί» είπε λυπημένος ο γέρος, κι ο ίσκιος που κρεμόταν από τα πλευρά του απλώθηκε απειλητικά.

Τότε το βασιλόπουλο κατάλαβε τι είναι η δυστυχία. Πήρε στην αγκαλιά του τον γέρο και είπε:

«Όταν γίνω βασιλιάς, θα διατάξω όλοι να δουλεύουν μόνο όσο τους χρειάζεται για να ζήσουν κι ύστερα να τρώνε, να πίνουν και να τραγουδούν. Έτσι θα γίνετε και πάλι ευτυχημένοι κι ο ίσκιος που σας ακολουθεί θα μαραζώσει, μέχρι που θα χαθεί».

Ο γέρος χαμογέλασε κι ο ίσκιος του ζάρωσε κι έγινε ένα μικρό κουβάρι.

«Καλά αυτά που λες, βασιλιά μου, αλλά με τι θα κάνεις πολέμους;»

«Δε θα κάνω, γιατί οι πόλεμοι κάνουν τους ανθρώπους να κλαίνε από δυστυχία» είπε ο Μπαράμ.

«Και πώς θα μάθεις στους ανθρώπους να τραγουδούν;»

«Θα φέρω μουσικούς» απάντησε ο Μπαράμ.

Πριν προλάβει να ολοκληρώσει τη φράση του, ο Μπαράμ είδε τον Φιρούζ να ξεπροβάλει από τη γωνιά του δρόμου, βρόμικος και σκονισμένος, αλλά με μια παράξενη λάμψη στα μάτια. Αμέσως έτρεξε και τον πήρε στην αγκαλιά του.

«Φιρούζ, αγαπημένε μου Φιρούζ, πού χάθηκες;»
είπε κλαίγοντας από χαρά.

«Είδες που είσαι και πάλι ευτυχισμένος;» είπε ο γέρος, διαπιστώνοντας πως ο Μπαράμ έχασε τον ασθενικό ίσκιο που τον ακολουθούσε όταν πρόβαλε μέσα από το τείχος.

Λίγο καιρό μετά ο βασιλιάς Χαπούρ πέθανε και τον διαδέχτηκε ο Μπαράμ. Αμέσως διέταξε να σταματήσουν οι πόλεμοι, οι άνθρωποι να δουλεύουν μόνο όσο τους χρειάζεται για να ζήσουν κι ύστερα να τρώνε, να πίνουν και να τραγουδούν. Δεν είχε ξεχάσει όμως πως κανείς δεν ήξερε πια να τραγουδά, γι' αυτό και πήρε τον δρόμο για την Ινδία, εκεί όπου είχε ακούσει πως ζούσε μια φυλή σπουδαίων μουσικών.

Πέρασε ποτάμια, πεδιάδες, βουνά, λίμνες, ερήμους, ξανά βουνά, ξανά ερήμους, ώσπου ένα απόγευμα έφτασε στον Ινδό Ποταμό. Εκεί, στις όχθες του ποταμού, είδε ανθρώπους να χορεύουν και να τραγουδούν γύρω από μια μεγάλη φωτιά. Ήταν ντυμένοι με πολύχρωμα κουρέλια και έμοιαζαν πολύ φτωχοί. Έδειχναν όμως πολύ χαρούμενοι κι ευτυχισμένοι. Πλησίασε λοιπόν και τους ρώτησε:

«Πώς μπορείτε να είστε χαρούμενοι, ενώ δεν έχετε ούτε ρούχα να φορέσετε; Ποιοι είστε;»

Τότε τον πλησίασε ένας ψηλός μελαχρινός άντρας.

